

Rekordní vejce aneb budoucnost digitální kultury

Phuong Giang Nguyenová
lindan2003@icloud.com

A7B33DIF, 2025

Název této eseje může působit zavádějícím dojmem, zvláště pro ty, kteří se nepohybují na ironické straně Instagramu. Podle mě však vystihuje dobu, do které jsem se narodila, a především směr, kterým se vyvíjí kultura. Ukazuje počátek internetového "brainrotu".

"Brain rot (česky hniloba mozku) je anglický pojem označující postupné zhoršování duševního nebo intelektuálního stavu, zejména v důsledku dlouhodobého a nadměrného přijímání triviálního či nenáročného obsahu."

- Wikipedia

V roce 2019 byl na Instagramu vytvořen účet s jediným cílem – vytvořit nejlaikovanější příspěvek v historii platformy. Do té doby tento rekord držela mediální osobnost Kylie Jenner s fotografií, na níž její dcera drží svého novorozeného bratra. Účet @world_record_egg publikoval obyčejnou fotografii vejce na bílém pozadí. Obyčejný obrázek stažený ze Shutterstocku, původně pořízený fotografem Sergheiem Platanovem, během několika dnů obletěl celý internet. Do dvou týdnů se stal nejlaikovanějším příspěvkem napříč všemi sociálními sítěmi.

Tento fenomén mě přivedl k zamyšlení nad tím, jaká vlastně bude vizuální kultura 21. století. Víme, že z renesance obdivujeme Botticelliho *Zrození Venuše*, ze secese zase zlatavé portréty Gustava Klimta, nebo silné dokumentární snímky z válečných konfliktů 20. století. Ale co zůstane po nás? V éře, kdy je umělá inteligence volně dostupná široké veřejnosti, její možnosti zároveň otevírají prostor ke zneužití. Vznikají obrázky, u kterých není jasné, zda jsou skutečné, nebo vygenerované, jako třeba virální fotografie bývalého papeže Františka v bílé péřové bundě. Paralelně s tím je internet zaplaven vizuály, které jsou zcela absurdní, ale záměrně stylizované tak, aby působily nerealisticky. Tvoří se tak jakýsi digitální kontent, který denně zahrnuje miliony uživatelů a formuje estetiku naší doby. Před pár měsíci jsem narazila na obsah, na který jsem jen zírala s naprostým nepochopením – „*tralalero tralala, bombardino crocodilo*“. Jedná se o italský *brainrot* vygenerovaný umělou inteligencí.

Domnívám se, že obdivováním prázdného, „hloupého“ a umělého umění vede k určitému zploštění hodnot, vytrácí se romantický smysl tvorby. Podobným tématem se zabývá i Nadim Samman ve své knize *Poetika kódování*. Zde pracuje s pojmem *Technocén*, který mi osobně připadá velmi výstižný pro tuhle dobu. Upozorňuje na to, že hlavním hybatelem současného světa už není jen člověk, ale především technologie. Její dopady na společnost jsou hlubší, než si možná připouštíme. Letos v únoru se v pražské galerii Rudolfinum otevřela výstava *Poetics of Encryption*, která z této knihy vychází. Návštěvníci mohli procházet díla vygenerovaná umělou inteligencí - jakýsi galerijní průchod kódovaným světem, v němž se kultura ohýbá pod vahou jedniček a nul. Člověk už nemusí rozumět tomu, co před ním vzniká, protože ne on, ale algoritmus určuje budoucnost.

Fotograf dnešní doby už sotva může prorazit se zdánlivým novým obsahem. Na internetu už najdete všechno, a co neexistuje, vytvoří vám umělá inteligence. Jedno z mála, co zatím AI nezvládá, jsou aktuální dokumentární snímky. Avšak ne každý

touží se stát reportážním fotografem pro Deník nebo jinou zpravodajskou platformu. Umělec dnes nevytváří jen umění. Pokud chce prorazit přes sociální sítě, stává se zároveň filmařem, editorem, influencerem, marketérem, básníkem, a teprve pak možná prodává svá díla. A i tak často bojuje s otázkou originality. Nestačí už jen zmáčknout spoušť.

Na druhou stranu, když se vrátíme k tématu rekordního vejce, právě ono ukazuje, jak rychle může člověk nabýt k pozornosti a instantní popularitě. Už dávno není podmínkou vystudovat uměleckou školu, nýbrž i internetový samouk může dosáhnout většího uznání. I kdybyste zarámovali fotografii bílé zdi a pověsili ji do galerie, s naprostou jistotou můžu říct, že by se našli lidé, co by se nad rámem pozastavili. Žijeme v době, kdy už není zřejmé, co lze nazývat uměním. Přesto obrovským problémem této digitální roviny ale je závislost na číslech. Tvorba se přizpůsobuje trendům, algoritmům, očekávané reakci. Stáváme se otroky čísel a kódů. A tak se ptám: tvoříme ještě vůbec my, lidi *technocénu*, kódy a čísla pro naše zjednodušení, nebo kódy a čísla utváří nás?

Phuong Giang Nguyenová
18. května 2025